NOVÝ KMEN TUBERKULÓZY

IX: 1 - 211, 2007
ISSN 1212-4117

Jiří Patočka, Bohumír Plucar

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, katedra radiologie a toxikologie
Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Ústav pro humanitní studia v lékařství

Jižní Afrika je nejen zemí s vysokým procentem HIV-pozitivních osob, ale i zemí, kde se v poslední době objevil nový kmen bakterie *Mycobacterium tuberculosis* s rozsáhlou rezistencí na léky, označovaný jako XDR-TB (extensively drug-resistant tuberculosis) (MMWR Morbidity and Mortality Weekly Report 55, 301, 2006). Nemoc se vyznačuje téměř stoprocentní morbiditou. Z třiapadesáti pacientů v provincii Kwa-zulu-Natal, u nichž byla v září 2006 prokázána tuberkulóza vyvolaná kmeny XDR-TB, přežil jen jediný. Od té doby se oficiální počty obětí XDR-TB zvýšily na 74.

Všichni jihoafričtí pacienti trpící XDR-TB, kteří mohli být podrobeni lékařským testům, byli HIV pozitivní. Osoby, nakažené virem HIV, mají ochromený imunitní systém a podléhají velkému množství nejrůznějších infekcí. Velká část lidí s AIDS umírá právě na tuberkulózu.

Případy tuberkulózy XDR-TB v Jihoafrické republice byly objeveny jen díky tomu, že vědci z Harvardské univerzity zahájili studii, jejímž cílem bylo zkoumat míru odolnosti nemocí vůči

lékům. V jiných částech Afriky, kde žádní vědci nejsou a nejsou tam ani zdravotnická zařízení, která by byla schopna pacienty diagnostikovat či dokonce jen registrovat, počty nemocných nejsou známy. Počty nemocných jsou zřejmě značné a protože nemoc se snadno šíří v uzavřených prostorech, jako jsou letadla, je nebezpečí další nákazy obrovské (Lancet 368 (9540), 964, 2006).

Jihoafričtí lékaři se proto rozhodli vyhlásit této zákeřné nemoci nekompromisní boj. Požadují, aby nakažené osoby, které se dobrovolně nepodvolí karanténním opatřením, mohly k tomu být donuceny násilím. Boj s XDR-TB dosud naráží na velké problémy vyplývající z nejasností kolem lékařské etiky. Jihoafričtí odborníci na lékařskou etiku jsou však přesvědčeni, že takový postup je adekvátní obrovskému nebezpečí této choroby, které pramení z nekontrolovaného pohybu nakažených osob (Singh J. A., Upshur, R., Padayatchi, N., PLoS Medicine Vol. 4, No. 1, 50, 2007. doi: 10.1371/journal.pmed.0040050).

Jiří Patočka a Bohumír Plucar
prof.patočka@gmail.com

ETICKÁ PRAVIDLA PRO ROBOTY

IX: 1 - 211, 2007
ISSN 1212-4117

Jiří Patočka

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, katedra radiologie a toxikologie

Rychlý pokrok na poli robotiky a stále rostoucí inteligence robotů přivedla jihokorejské ministerstvo obchodu, průmyslu a energetiky k přesvědčení, že mají-li roboti žít s lidmi, je nutné vypracovat pro jejich chování etické normy. Jihokorejská vláda považuje robotiku za klíčový

hnací motor ekonomiky země a investuje miliony dolarů do výzkumu. Jižní Korea je jedním z technicky nejvyspělejších států světa a jihokorejské ministerstvo informací a spojů předpovědělo, že do deseti let budou roboti běžně provádět chirurgické operace a do roku 2015 až 2020

bude prý mít robota každá jihokorejská domácnost. Vláda plánuje určit etické směrnice týkající se role a fungování robotů, poněvadž se očekává, že roboti dosáhnou v blízké budoucnosti vysokého stupně inteligence.

Na chartě pracuje pětičlenný tým expertů, který zahrnuje i futurology a autory sci-fi. Jihokorejské úřady chtějí především zajistit kontrolu lidí nad roboty, chránit data získaná roboty a zabránit nezákonnému užívání robotů. Charta by měla vycházet ze tří zákonů robotiky, uvedených spisovatelem Isaakem Asimovem v jeho povídce Runaround z roku 1942. Asimov položil základy etiky robotů, když pro ně stanovil následující pravidla:

1. Robot nesmí ublížit člověku nebo svou nečinností dopustit, aby bylo člověku ublíženo;
2. Robot musí uposlechnout příkazů člověka, kromě případů, kdy tyto příkazy jsou v rozporu s prvním zákonem;
3. Robot musí chránit sám sebe před zničením, kromě případů, kdy je tato ochrana v rozporu s prvním nebo druhým zákonem.

Otázkami etiky robotů se zabývají i jiné země. Kupříkladu britská vládní studie z loňského roku předpovídá, že během 50 let by si roboti mohli dělat nároky na stejná práva, jako mají lidé. Pravidla pro užívání robotů se pokouší formulovat také evropská síť robotického výzkumu. Její návrhy by měly být zveřejněny v dubnu 2007 v Římě.

LITERATURA

- ANONYM: *Congress education sessions*. AORN, 2007. Vol. 85, s. 31-32, 34-40, 42-46, 48-52, 54-57.
- ANONYM: Robotic age poses ethical dilemma. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/technology/6425927.stm>
- BLASS E.: *Guide to robot ethics set for publication*. ENGADGET. Dostupné z: <http://www.engadget.com/2006/06/18/guide-to-robot-ethics-set-for-publication/>
- DAVOUDI, S.: *UK report says robots will have rights*. <http://www.ft.com/cms/s/5ae9b434-8f8e-11db-9ba3-0000779e2340.html>
- HSIEH, E.: *Interpreters as co-diagnosticians: Overlapping roles and services between providers and interpreters*. Social Sci. Med. 2007. Vol. 64, s. 924-937.

Jiří Patočka
prof.patočka@gmail.com